Váza - Millenniumi ornamentikával

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	21938
Gyár / műhely:	Zsolnay-gyár (Pécs)
Készítés ideje:	1896
Készítés helye:	Pécs
Jelzés:	talpán masszába benyomva: ZSOLNAY PÉCS 4296 (formaszám); vörös eozinmázban sárga kettős körben: ZSOLNAY PÉCS, öttorony; alatta: Xe SIECLE
Anyag:	keménycserép
Technika:	korongozott; színes eosinmázakkal festett
Méretek:	magasság: 34 cm legnagyobb szélesség: 12,2 cm

A kerek, egyenes talpon álló hengeres vázatestet, az orsó alakú nyakat 10. századi bizánci textilről másolt mintázat díszíti, a talpon, a nyaknál geometrikus, virágos frízzel keretelve. A nyakrészen ötször ismétlődően férfialak, kinyújtott karokkal két-két oroszlánt emelve. A vázatesten három egymás alatti sorban, szimmetrikusan ismétlődő, végtelen mustrát képező, mitikus, szárnyas madárfejű és koronás állatfigurák, közöttük kisebb és nagyobb palmetta, illetve szív formájú, stilizált növények. A sárga, bíborvörös, aranybarna színek, a felület színjátszó selymessége a díszítményt előképéhez, egy 10. századi bizánci selyemszövethez teszi hasonlatossá.

A Zsolnay-gyári dekorkönyvbe 2431. szám alatt berajzolt mintázat pontosan azonosítható egy, a franciaországi Sens katedrálisának kincstárában őrzött textíliával. A katedrális gazdag textilgyűjteményéről a *Gazette des beaux-arts* című folyóirat 1880. évi számában jelent meg részletes ismertetés, amely a Zsolnay-váza dekorjához előképül szolgáló selyemszövetek reprodukcióit közölte. (Anatole de Montaiglon: *Antiquités et curiosités de la ville de Sens. IV. Les étoffes du Trésor de la cathédrale*. Gazettedes beaux-arts, 22. [1880], 242-261.)

Ugyancsak a millenniumi kiállításon szereplő váza elkészültét megelőző időszakban közölte a selyemszövet állatalakos mintáját, mégpedig a bizán&shy ci művészetre gyakorolt szasszanida hatás illusztrálására: Otto von Schorn: *Die Textilkunst : eine Übersicht ihres Entwickelungsganges vom frühen Mittelalter bis zur Gegenwart*. (Geschichte des Kunstgewerbes in Einzeldarstellungen, Bd. III.) Leipzig 1885, Fig. 7.

A sensi katedrális kincstárának leltárában Dániel prófétaként szereplő figura, melynek ábrája a váza felső részén látható, Gilgames alakjával is azonosítható, a sumér eposzi hőssel.

Minden kétes feltételezés elkerülése érdekében csupán Rómer Flórist idézzük: "Milyen kár, hogy mindazok, kik a magyarok ősi székhelyeit keresték és keresik, csak egyedül az annyira változó nyelvrokonság kikutatása után indulnak, a sokkal állandóbb népfaji régiségeket pedig, melyek ízlése évezredeken át a népeknél fennmarad, oly kevésbé veszik, mi szerint elindultuk előtt ebbeli kincseinket nem is tanulmányozzák!" (Rómer F.: *Jelentés az északi tartományokba tett tudományos kirándulásról*. Archaeologiai Értesítő, 3. /1875/ 42.) (A hiányokat pótolni igyekvő, a múltban analógiákat kereső igyekezet az írott publikációkban felállította a sumér-magyar rokonság "tételeit". A művészi ipar viszont csupán élményanyagot kínált a múlt iránt érdeklődőknek, a bizánci selyemszövet kerámiára hangolt "átiratával". Egyaránt számíthatott a sumér kapcsolatokat felfedezők és az azt tagadók, vagy a magyar honfoglalók korábbi körülményei, vagy "csupán" a híres bizánci selyemszövetek milyensége iránt érdeklődők figyelmére.)

Irodalom

- Szerk.: Mikó Árpád, Sinkó Katalin: *Történelem - kép. Múlt és művészet kapcsolata Magyarországon*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2000. - Nr. XV.15. (Csenkey Éva)
- Darkó Jenő: Décor byzantin sur quelques vases Zsolnay. *Ars Decorativa*, 5. (1977). Iparművészeti Múzeum,

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

Budapest, 1977. - 151-156.

